

Bestemmelser, som Dispositionen indeholder; saaledes maa det derhos vel erindres, at Høveriet, som Historien viser virkelig var det aldeles Væsentlige og det aldeles Overveiende i sin Tid for Godseierne, og at det derfor var saare naturligt, at Benævnelsen og Betegnelsen hentedes fra det, som var det Væsentligste i Sagen. Naar den ærede Indenrigsminister dernæst har hentydet til, hvad ogsaa flere Tælere her har gjort, til de ergangne specielle Præjudicater her i Sagen, da skal jeg i dette Dieblik indskrænke mig til at sige, hvad Indenrigsministeren forøvrigt ogsaa antydede, at det er Præjudicater, som kun med Vacsomhed tor paaberaabes, idet det vilde være mig, troer jeg, endog let at godtgjøre, at de ikkun have afgjort de enkelte simpelt føreliggende Tilfælde, men aldeles ikke Spørgsmaalet i dets Almindelighed. Derimod forekommer det mig, at den ærede Indenrigsminister brugte Vittringer, hvorefter man skulde troe, saaledes som den ærede Rigsdagsmand for Præsto ligeover for mig (Grundvig) allerede har berørt, at Bevillingen for den Danneffjoldske Familie af 1721 havde en sær Vægt i Sagen, men jeg maa benægte dette, thi det følger saavel af Sagens Acter som af Forholdets Natur, at hiin af den Danneffjoldske Familie erhvervede Bevilling af 1721 er tilintetgjort af den Danneffjoldske Familie selv ved Dispositionen af 1780. Den kan, efter min fuldeste Overbeviisning, slet ikke anføres til Fordeel for Godseiernes Forvaltning. Naar den ærede Indenrigsminister dernæst har talt om, hvorledes det forrige Rentekammer nødig skulde have villet meddele Bevillingen, men efter en omhyggelig Undersøgelse af Acterne endelig fandt sig forpligtet til at gøre det, da skal jeg ikke nægte, jeg vel troer, at vedkommende Referent i Rentekammeret har sin Fortjeneste, som jeg imidlertid ikke skal misunde ham, af at

have omhyggelig efter søgt, hvad der kunde støtte den meddeelte Bevillings Meddelelse; men det turde vel være, naar man seer hen til den lange Tid af flere Aar, hvori denne Sag har hentligget i Kammeret, at det maa skee turde kunne vise sig, naar Sagen undergives en fuldstændig Undersøgelse, at netop denne Omhu havde sin ganske egen og eendommelige Grund, der maa skee slet ikke vil være uvigtig med Hensyn til Sagens Bedømmelse i dens Heelhed. Den ærede Indenrigsminister har endelig stillet sig paa Godseiernes Standpunkt, og gjort gjældende, at Godseierne skulde have affundet sig med de paagjældende Fæstere, hvis Gaarde han fik nedlagte førend Fæsteledigheden indtraadte. Jeg vil ikke benægte, at det virkelig er saa, men jeg vil gjøre opmærksom paa, dels at denne Affindelse ikke er saa afgjorende, som det maa skee ved første Diekast kunde synes, fordi de Vedkommende havde Bisheden for sig, at dersom de ikke affandt sig med Godseierne, da vilde deres Gaarde dog, naar Fæsteledighed indtraadte, blive nedlagte, og deres Efterladte altsaa ikke komme i Besiddelse af dem, saa at der var Noget, der næsten ligner en Nødvendighed for dem, til at affinde sig. Det turde derhos vise sig ved en noiere Undersøgelse, at de, som havde fundet sig i saadanne Affindelser, og som for endeel fik Steder paa andre Dele af Godsset, at de netop derved fortrængte de Fæsteres Efterladte, der tidligere vare paa bemeldte Steder, men hertil kommer endnu, at Fæsteretten efter den Danneffjoldske Dispositionens Natur slet ikke kan siges at tilhøre eller at vedrøre blot den enkelte Fæster eller den enkelte Generation, den tilhører og vedrører hele den Stjoldnæsholmske Commune, saa at jeg paastaar, at den enkelte Fæster end ikke er berettiget til for mere end for sit eget Vedkommende at affinde sig med Godseieren.